

چرا مشق شب نمی نویسی؟

پنج راهکار برای
تکلیف شب جهت
آموزش دانش آموزان
دارای ناتوانی های
یادگیری

ترجمه نسرین امامی زاده
مشاور دبیرستان فرزنانگان مشکین شهر

۱. تکالیف شما باید قابل فهم و اختصاصی باشد.

معلمان در دادن تکلیف بایستی توجه بیشتری داشته باشند اگر تکلیف خیلی سخت باشد، برای دانش آموزان کاری طاقت فرسا می شود و مجبور می شوند وقت زیادی برای انجام دادن آن صرف کنند. در این صورت ممکن است در انجام دادن آن از خود مقاومت نشان دهند. بنابراین هرگز تکالیفی را که دانش آموزان توانایی انجام آن را ندارند به آن ها ندهید. تکالیف باید در همان حدی باشد که دانش آموزان در کلاس درس فراگرفته اند. برای اطمینان از اینکه تکالیفی که می دهید برای این دسته از دانش آموزان قابل فهم است، اطلاعات زیر را مورد توجه قرار دهید:

- اطمینان حاصل کنید که اطلاعات والدین راجع به تدابیر مربوط به انجام تکالیف، انجام ندادن یا دیر انجام دادن، تناسب و سازگاری تکالیف با شرایط دانش آموزان را داشته باشد.
- در شروع سال تحصیلی یک مجموعه کار در خصوص تکالیف تنظیم کنید.

تکلیف شب يك جنبه از برنامه آموزش عمومی است که به طور رسمی عاملی مهم در موفقیت تحصیلی شناخته شده است. معلمان تکلیف شب را برای فراهم کردن وقت بیشتر برای یادگیری، افزایش مطالعه، تقویت مهارت های آموزشی و آگاه ساختن والدین از پیشرفت درسی فرزندان، به دانش آموزان می دهند. عموماً از آنجا که دانش آموزان ناتوان در یادگیری نیز در این برنامه درسی شرکت دارند، بالطبع از آن ها نیز انتظار می رود که تکالیفشان را همگام با همسالان خود انجام دهند، در حالی که آنان نیاز به مساعدت بیشتر دارند. زیرا اغلب در انجام تکالیف خود مشکل دارند، لذا از معلمان چنین آموزشی انتظار می رود که توجه بیشتری جهت سازگار کردن آن ها با تکالیفشان داشته باشند.

در این نوشته پنج راهکار را که محققان به منظور بهبود و اصلاح نتایج تکالیف خانگی در دانش آموزان ناتوان شناسایی و توصیه کرده اند، معرفی می کنیم.

تکلیف شب يك جنبه از برنامه آموزش عمومی است که به طور رسمی عاملی مهم در موفقیت تحصیلی شناخته شده است

دانش آموزان معلول، نیاز به آموزش مهارت‌های مطالعه دارند. تعدادی از راهکارها به عنوان پیش‌نیاز و مقدمه مهارت مطالعه در نظر گرفته می‌شود که در ذیل ذکر شده است:

- شناسایی موقعیت و مکان مناسب برای انجام تکالیف که به دور از پریشانی‌ها و دغدغه‌ها باشد.
- همه امکانات موجود به صورت برنامه‌ریزی به کار گرفته شود.
- اختصاص دادن وقت کافی برای تکمیل فعالیت‌ها و ادامه آن از روی برنامه زمانی مورد نظر قرار گیرد.
- یادداشت برداری
- ایجاد، اجرا و توسعه برنامه‌ای زنجیره‌ای برای تکمیل تکالیف چندگانه.
- دقت در بررسی تکالیف برای درست بودن و تکمیل آن‌ها قبل از تحویل.
- اطلاع از نحوه کمک گرفتن در موارد لزوم.
- برگرداندن تکالیف انجام شده در وقت مقرر.

■ معلمان می‌توانند با فراهم آوردن بستر آموزش کلاسی در راستای سازماندهی مهارت‌ها، بر دقت در تکمیل تکالیف بیفزایند آن‌ها بایستی درباره نحوه استفاده از مهارت‌ها در خانه، با والدین صحبت کنند.

۴. استفاده از برنامه زمانی برای انجام تکالیف

همان‌طور که بزرگ‌ترها از برنامه‌های زمانی، جداول، عناوین و تدابیر دیگر برای نظم بخشیدن و بهتر شدن نتیجه فعالیت‌های خود استفاده می‌کنند، دانش‌آموزان نیز می‌توانند از این ابزار بهره‌مند شوند. دانش‌آموزان ناتوان می‌توانند تکالیف خود را با استفاده از برنامه‌های زمانی تداوم بخشند.

طراحان تکالیف می‌توانند با اختصاص دادن فضایی مخصوص در دفتر مشق که از ابزارهای ارتباطی خانه و مدرسه است تبادل پیغام بین معلمان و پدر و مادرها را بیشتر کنند.

در اینجا نمونه‌ای از نحوه استفاده یک معلم از طرح تکلیف برای افزایش ارتباط با خانواده دانش‌آموزان و سرعت بخشیدن به تکمیل تکالیف را می‌بینید:

«دانش‌آموزان برنامه زمانی تکالیف خودشان را توسعه می‌دهند. در جدول برنامه زمانی هر صفحه، فعالیت‌های یک هفته نشان داده شده است. یک جای خالی برای دانش‌آموزان جهت نوشتن تکالیف خود و یک ستون برای یادداشت‌های اولیا و مربیان وجود دارد. جنس جلد دفتر مشق، ورقه‌ای ضخیم است که بچه‌ها آن را تزیین کرده‌اند. از دانش‌آموزان انتظار می‌رود هر روز دفتر تکلیف خود را به خانه ببرند و روز بعد آن را به کلاس بیاورند. دانش‌آموزان در کلاس و با استفاده از نمودار، سرعت تکمیل و

■ تکالیف را به قسمت‌های کوچک تقسیم‌بندی کنید.

■ تکالیف را در خور فهم بیان کنید.

■ آنچه را به عنوان تکلیف تعیین می‌کنید بر روی تخته بنویسید و اجازه دهید دانش‌آموزان قسمت‌های مربوط به کلاس را همان‌جا انجام دهند.

■ تاریخ انجام تکالیف را به طور مرتب به دانش‌آموزان متذکر شوید.

■ برای جلوگیری از تکالیف اضافه با معلمان دیگر هماهنگی ایجاد کنید.

■ در شروع سال تحصیلی یک برنامه‌ریزی مناسب برای چگونگی تعیین تکلیف تنظیم کنید.

■ تکالیف را به زندگی واقعی مربوط کنید (به دانش‌آموزان یاد دهید تا بتوانند از محتوای تکالیف در زندگی واقعی‌شان بهره ببرند).

■ چگونگی انجام تکالیف را خوب و واضح توضیح دهید و در صورت نیاز نمونه‌ای از کار را روی تخته بنویسید.

■ سعی کنید دانش‌آموزان انجام دادن تکالیف را در کلاس شروع کنند. قبلاً مطمئن شوید که آن‌ها مطالب را خوب فهمیده‌اند و در صورت لزوم به آن‌ها در درک تکلیفشان کمک کنید.

■ فرصتی ایجاد کنید که دانش‌آموزان، به طور گروهی روی تکالیف کار کنند.

۲. اصلاحات و تغییرات لازم را در تکالیف فراهم آورید.

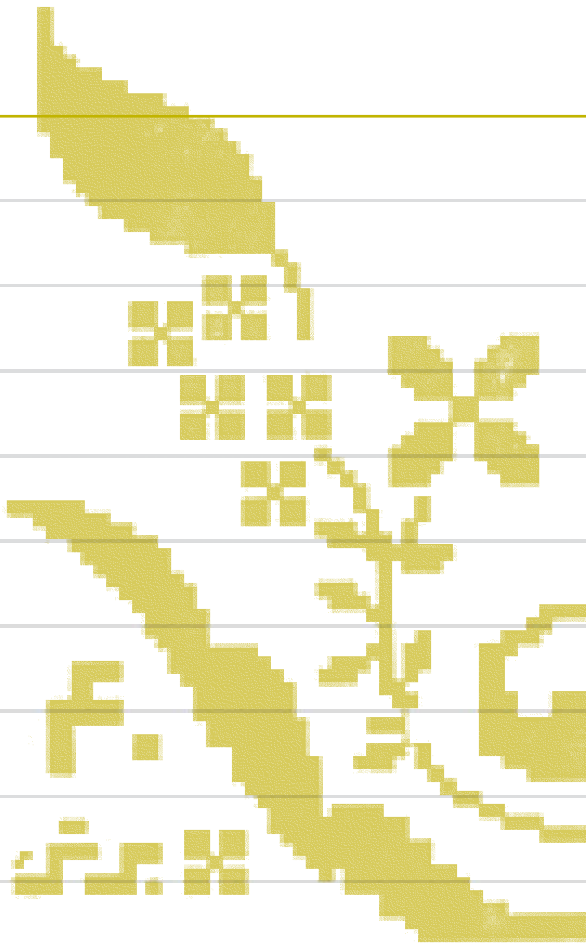
قبل از دادن تکالیف، اصلاحات لازم را به عمل آورید. تمرین‌های مفید برای تک تک دانش‌آموزان را بشناسید و مطمئن شوید، آنان از توان و انگیزه و درک کافی برای درگیر شدن با آن برخوردارند.

بیشترین اصلاحات مرتبط با تکالیف عبارت‌اند:

- رسیدگی بیشتر به تکالیف تک‌تک دانش‌آموزان؛
- ایجاد فرصت برای اینکه دانش‌آموز تکلیف را به شیوه‌های مختلف انجام دهد؛ به عنوان مثال، به جای اینکه دانش‌آموز همه تکالیف را نوشتاری انجام دهد، بگذارید برخی از آن‌ها را به شیوه صوتی و... انجام دهد.
- تنظیم مدت لازم برای انجام تکلیف؛
- فراهم کردن فرصت برای آموزش گروهی یا طرح تکلیف برای دانش‌آموزان جهت مطالعه گروهی؛
- فراهم آوردن ابزارهای آموزشی مورد نیاز؛ به عنوان مثال، ماشین حساب
- تنظیم معیارهایی برای ارزشیابی؛
- دادن تکالیف در حجم کمتر.

۳. آموزش مهارت‌های مطالعه

معلمان آموزش عمومی و اختصاصی به طور مداوم در گزارش‌های خود این موضوع را مطرح می‌کنند که مشکلات مربوط به انجام تکالیف خانگی، اغلب با ضعف در مهارت‌های مطالعه تشدید می‌شود. همه دانش‌آموزان، به خصوص

طراحان تکالیف می‌توانند با اختصاص دادن فضایی مخصوص در دفتر مشق که از ابزارهای ارتباطی خانه و مدرسه است تبادل پیغام بین معلمان و پدر و مادرها را دو برابر کنند

عودت تکالیفشان را نشان می‌دهند و معلم از نوعی پاداش برای اجرای به‌موقع و صحیح این روش استفاده می‌کند. دانش‌آموزان هر وقت که تکالیفشان را تکمیل کردند و عودت دادند بر روی چارت خودکنترلی علامت می‌زنند، به این شرح:

■ برای روزی که تکالیف به‌طور کامل انجام و عودت داده شود از مربع سبز رنگ؛

■ برای روزی که تکالیف انجام نگرفته است از مربع قرمز رنگ؛

■ برای تکالیفی که دیر انجام می‌گیرد از رنگ آمیزی زرد و قرمز (نیمی از مربع زرد و نیمی دیگر قرمز) استفاده می‌شود.

در صورتی که میزان موفقیت دانش‌آموزی بیشتر باشد و رنگ سبز بیشتر از دیگر رنگ‌ها مشاهده شود، در پایان هفته پاداش می‌گیرد، مثلاً ۱۵ دقیقه بیشتر تفریح می‌کند. البته معلم باید بتواند دریافت کند که استفاده از چنین پاداشی، آیا انگیزه دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های عاطفی و رفتاری را تقویت می‌کند یا نه!

و...

■ با معلمان دیگر در خصوص نقاط قوت دانش‌آموزان و نیازهای آنان و تسهیلات لازم تبادل نظر کنید.

۵. ارتباط بین خانه و مدرسه را تقویت کنید.

معمولاً انجام تکالیف، یک پنجم از وقت مفید دانش‌آموزان را به خود اختصاص می‌دهد. با این حال، هنوز دانش‌آموزان تکالیف خود را اغلب در محیط‌هایی که معلمان نظارتی بر آن ندارند، انجام می‌دهند. در چنین شرایطی فرض این واقعیت وجود دارد که تجربیات مربوط به مشکلات یادگیری بسیاری از دانش‌آموزان، معضلات عمده‌ای ایجاد کند. معلمان و والدین دانش‌آموزان ناتوان در یادگیری، بایستی ارتباط روشن و مؤثری با یکدیگر دربارهٔ تدابیر مربوط به تکالیف خانگی، تمرین‌های مورد نیاز، انتظارات متقابل، عملکرد دانش‌آموز بر روی تکالیف، مشکلات مربوط به تکمیل تکالیف و دیگر مسائل مربوط به تکالیف داشته باشند.

توصیه‌هایی برای معلمان جهت ایجاد ارتباط با والدین دانش‌آموزان در رابطه با تکالیف خانه:

■ دانش‌آموزان را تشویق کنید تا از دفترچه‌های تکالیفشان محافظت کنند.

■ فهرستی از راهکارها، مبنی بر اینکه والدین چگونه می‌توانند به تکالیف فرزندانشان کمک کنند تهیه کنید و در اختیارشان قرار دهید. برای مثال، از والدین بخواهید تکالیف روزانه فرزندانشان را بررسی کنند.

■ در ارتباط با تکالیف، با والدین ارتباط مکاتبه‌ای داشته باشید، به‌عنوان مثال، گزارش پیشرفت، یادداشت‌ها، تمرین‌ها، شکل‌ها

روش‌هایی که توسط آن مدیران می‌توانند در بهبود و فراهم آوردن این ارتباطات به معلمان یاری برسانند، عبارت‌اند از:

■ تمهیدات مورد نیاز معلمان را برای برقراری ارتباط فراهم آورند. (به‌عنوان مثال، ایجاد سیستم ارتباطی - تلفن - تشکیل جلسات پرسش و پاسخ، پست الکترونیکی، ...).

■ تشویق معلمان جهت برقراری دیدارهای چهره‌به‌چهره با پدر والدین (به‌عنوان مثال، اختصاص وقتی آزاد برای این کار، پاداش دادن و...).

■ تدابیری اتخاذ کنند برای اینکه عوامل مدرسه، خدماتی را بعد از وقت رسمی مدرسه ارائه دهند یا برگزاری جلسات آموزشی - گروهی برای یاری رساندن در انجام بهتر تکالیف.

خلاصه

پنج راهکار برای کمک به دانش‌آموزان دارای ناتوانی‌های یادگیری (جهت کارآمد کردن تکالیف خانگی):

۱. سعی کنید تکالیف قابل فهم و اختصاصی باشد.
۲. اصلاحات و تغییرات لازم را در تکالیف اعمال کنید.
۳. مهارت‌های مطالعه را آموزش دهید.
۴. از برنامه زمانی در انجام تکالیف استفاده کنید.
۵. ارتباط بین خانه و مدرسه را تقویت کنید.